ODDELEK ZA ETNOLOGIJO IN KULTURNO ANTROPOLOGIJO
FILOZOFSKA FAKULTETA, UNIVERZA V LJUBLJANI

Etnološki tabor treh dolin

22. – 27. september 2025

Solčavsko (Logarska dolina, Matkov kot, Robanov kot, Solčava, Podolševa)

Organizator: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Organizacijski odbor: Blaž Bajič, Ana Svetel, Veronika Zavratnik
Uredniki zbornika povzetkov: Blaž Bajič, Ana Svetel, Veronika Zavratnik

Kraj in datum: Solčava, 22.-27. 9. 2025
Naslovna fotografija: Napis ob travniku v Logarski dolini. Ana Svetel, Logarska dolina, julij 2023.

Enološki tabor sofinancira občina Solčava.
Raziskovalni seminar financira sklad ISF Filozofske fakultete.
Del aktivnosti financira projekt Evropska noč raziskovalcev – Humanistika, to si ti!

Univerza v Ljubljani FILOZOFSKA FAKULTETA

UNIVERZA V LJUBLJANI

Humanistika, to si ti!

Financira Evropska unija

ETNOLOŠKI TABOR TREH DOLIN 2025

Vabimo študentke in študente etnologije in kulturne antropologije ter sorodnih smeri humanistike in družboslovja, da se nam pridružijo na **Etnološkem taboru treh dolin 2025.**

Osrednji namen raziskovalnega tabora bo premislek antropološkega polja večvrstne etnografije, ki preizprašuje antropocentrične okvire raziskovanja ter poglablja raziskovanje odnosov med ljudmi in drugimi živimi bitji ter okoljskimi procesi. Posebno pozornost bomo namenili Solčavskemu kot prostoru, kjer se prepletajo vsakdanji, zgodovinski, medijski in politični diskurzi o soobstoju ljudi, živali in rastlin.

Večvrstna etnografija med drugim odpira prostor za preučevanje udomačenih in "divjih" oziroma neudomačenih, "nekoristnih" ali neopaznih živalskih in rastlinskih vrst ter procesov, v katere so vpletene. Zato je relevantna tudi v kontekstu podnebnih in drugih okoljskih sprememb, ki vplivajo na življenje rastlin in ne-človeških živali. Vsakdanji govor, okoljevarstveni okvir, medijske reprezentacije in politični jezik so pri obravnavi srečevanj med ljudmi in ne-ljudmi (npr. diskurz o medvrstnih konfliktih, tveganjih prenosa bolezni idr.) selektivni, praviloma pa izhajajo iz antropocentrične perspektive.

Usmerjeno raziskovalno delo bo omogočilo vpogled v odnose med ljudmi in ne-ljudmi v gorskem okolju ter prispevalo k razvoju večvrstne etnografije v slovenski etnologiji in kulturni antropologiji, prav tako pa se bomo dotaknil področij ekološke in ekonomske antropologije, historične antropologije ter antropologije okoljskih sprememb in Alp.

Ob večernem druženju bo čas tudi za krajše evalvacije zbranega gradiva, pa tudi za seznanjanje z izkušnjami iz preteklih let. Na taboru boste sodelovali z etnologi in etnologinjami, kulturnimi antropologi in antropologinjami, zgodovinarji, z lokalnimi akterji in akterkami ter prebivalci in prebivalkami Solčavskega.

Izsledki zbranega gradiva bodo v letu 2027 predvidoma **objavljeni v publikaciji Razgledi treh dolin** (zbirka Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo AE gradiva), zato je tabor odlična priložnost tudi za urjenje v strokovnem pisanju in za objavo vaših besedil. Udeležba na taboru se študentkam in študentom Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo lahko prizna kot praksa in/ali kot preliminarna raziskava za morebitne diplomske in magistrske naloge, regionalno vezane na Solčavsko ali tematsko vezane na gorski svet, večvrstnost, ipd. Ker si prizadevamo za skupno in angažirano delo z manjšo skupino sodelujočih, je število udeležencev omejeno na **15 študentov in študentk**.

Kotizacija za udeležbo na taboru znaš **140 €** in vključuje bivanje (5 nočitev), dva obroka dnevno (zajtrk in večerja), predavanja in večerni program. Bivanje s polpenzionom je urejeno **na planšariji Logarski kot** (2- in 3-posteljne sobe). Na voljo bosta mesna in brezmesna (veganska) prehrana.

Prijave do zapolnitve prostih mest zbiramo na e-mail **etnoloskitabor@gmail.com**, kjer smo vam na voljo tudi za vsa morebitna vprašanja. Zadnji rok za prijavo na tabor je **30. 7. 2025.**

Program:

Odnosi med ljudmi in živalmi na Solčavskem, raziskovalni seminar*

Ponedeljek, 22. 9. 2025

10.00-10.30	Uvodni pozdravi
10.30-11.45	**Travniki v Alpah: vrstno bogati ali intenzivni? Od zgodnjega novega veka do sedanjosti**, Žiga Zwitter
11.45-13.00	**Človek, živali in naravni procesi na visokogorskih pašnikih: Primer planine Grohot**, Elizabeta Vršnik
13.00-15.00	Kosilo
15.00-16.15	**Odnosi med ljudmi in pticami v luči večvrstnih in sezonskih krajin**, Ana Svetel
16.15-16.45	Pavza
16.45-18.00	**Zakaj raziskovati z in o lovcih? Etnografski oris lokalnega lovskega sistema,** Žiga Korbar
18.00-19.00	Namestitev
19.00-20.00	Večerja
20.00-21.00	Diskusija

Torek, 23. 9. 2025

8.00-9.00	Zajtrk
9.30-10.45	**Divjad in država – nekaj antropoloških pogledov na njuno razmerje**, Miha Kozorog
10.45-11.00	Pavza
11.00-12.15	**Konj na delu**, Gašper Raušl
12.30-14.00	Kosilo
14.00-15.15	**Sodobni lov in digitalne tehnologije v alpskem prostoru**, Sandi Abram
16.00	Sprehod z lovci
19.00-20.00	Večerja

Sreda, 24. 9. 2025

8.00-9.00	Zajtrk
9.30-12.00	**Raziskovalno delo v etnologiji in kulturni antropologiji,** Sandi Abram, Blaž Bajič, Ana Svetel, Veronika Zavratnik
12.00-19.00	Samostojno raziskovalno delo
19.00-20.00	Večerja
20.00-21.00	Diskusija o zbranem gradivu

Četrtek, 25. 9. 2025

8.00-9.00	Zajtrk
9.00-16.00	Samostojno raziskovalno delo
16.00-19.00	**Čutno-digitalni sprehodi skozi krhka okolja****
19.00-20.00	Večerja
20.00-21.00	Diskusija o zbranem gradivu

Petek, 26. 9. 2025

8.00-9.00	Zajtrk
9.00-11.00	**Zamišljanje idealnih krajih s pomočjo umetne inteligence****
11.00-19.00	Samostojno raziskovalno delo
19.00-20.00	Večerja
20.00-21.00	Diskusija zbranem gradivu

Sobota, 27. 9. 2025

8.00-9.00	Zajtrk
9.00-10.30	Javna predstavitev preliminarnih ugotovitev (Center Rinka)
10.30-11.00	Zaključek

* Raziskovalni seminar Odnosi med ljudmi in živalmi na Solčavskem se financira iz sklada ISF-FF za leto 2025.
** Aktivnosti Čutno-digitalnih sprehodov skozi krhka okolja in zamišljanje idealnih krajin s pomočjo umetne inteligence se financira iz projekta Evropska noč raziskovalcev – Humanistika, to si ti!

Organizatorji si pridružujemo pravico do manjših sprememb v urniku.

Knjižica povzetkov

Travniki v Alpah: vrstno bogati ali intenzivni? Od zgodnjega novega veka do sedanjosti
Žiga Zwitter, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

V dolgem časovnem loku, do sredine 20. stoletja, so bili travniki v Evropi praviloma vrstno bogati. Na razmere v vrstno bogatih traviščih so se evolutivno prilagodili številni organizmi – tam živi več rastlinskih endemitov kot v katerem koli drugem tipu kmetijskih habitatov in več kot v gozdovih kot potencialni naravni vegetaciji. Druga polovica 20. in 21. stoletje sta prinesla radikalne spremembe v zgodovini evropskih travnikov – v večini Zahodne in Severne Evrope ter marsikje v Srednji Evropi so travniki tipično postali močno gnojena, orana, sejana in zgodaj košena obdelovalna zemljišča, kar je povečalo količino, hranilno vrednost in prebavljivost krme, vendar hkrati v pokrajini povzročilo množično izumrtje. Slednje je pomembno tako z vidika okolja kot pridelave hrane, saj so nekatere ekosistemske storitve v kmetijstvu, kot je opraševanje, v veliki meri odvisne od vrstno bogatih travišč. Pretirana uporaba monotone krme, osiromašene številnih snovi, ki se nahajajo v zeleh vrstno bogatih travnikov, negativno vpliva na zdravje živine ter preprečuje doseganje optimalnega vonja in okusa mlečnih izdelkov. V predavanju se bomo s temo soočili v dolgi časovni perspektivi, od zgodnjega novega veka do sedanjosti, na primeru Alp, kjer je vrstno bogatih travnikov več kot v glavnini Srednje Evrope, vendar je njihovo ohranjanje v nižjih nadmorskih višinah vse večji izziv, hkrati pa ključno za preprečevanje nadaljevanja množičnega izumrtja.

Človek, živali in naravni procesi na visokogorskih pašnikih: Primer planine Grohot
Elizabeta Vršnik, Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU

Slovenski visokogorski pašniki so oblikovani skozi sezonske selitve, tradicionalne kmetijske prakse in pogosto stoletja trajajočo skupno rabo. Poleg tega so prepleteni s spomini in zgodbami, nanje pa vplivajo tudi politični sistemi in družbeno-zgodovinske razmere. A visokogorski pašniki niso le kulisa za človekovo dejavnost.
V predavanju se bom osredotočila na raziskavo, opravljeno na solčavski planini Grohot, preko katere bom visokogorske pašnike predstavila kot dinamične krajine, ki jih soustvarjajo ljudje, rastline, živali in naravni procesi. Posebno pozornost bomo namenili vprašanju, kako se znanje in vedenje na Grohotu oblikujeta skozi neposredno interakcijo z okoljem. To se kaže v poznavanju trdoživih rastlinskih vrst, navad domačih in divjih živali, vremenskih vzorcev in številnih drugih okoljskih dejavnikov. Na podlagi etnografskega terenskega dela bom predstavila, kako so življenje kmetov, živali in rastlinstvo medsebojno prepleteni ter kako skupaj sooblikujejo krajino.

Odnosi med ljudmi in pticami v luči večvrstnih in sezonskih krajin
Ana Svetel, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Prispevek bo orisal etnološke in antropološke načine pristopanja k odnosom med ljudmi in pticami, zlasti kadar v središče postavimo krajine kot sezonsko intonirane prostore sobivanj in srečevanj med različnimi (biološkimi) vrstami. Uvodnemu očrtu nekaterih predpostavk večvrstne antropologije (Kirksey and Helmreich 2010; Baskar 2023) in sezonskih krajin (Olwig 2005; Palang, Printsmann in Sooväli 2007) bo sledila predstavitev etnografskih primerov z severovzhodne Islandije, ki pa jih bomo skušali misliti tudi onkraj severnoevropskih družbenih in kulturnih specifik. Prispevek bo zato odprl vprašanja, kot so: kako etnografsko razbirati odnose med ljudmi in pticami, kaj nam lahko povedo o človeških razumevanjih prostora in časa ter kakšna so razmerja med (emskimi) upomenjanji večvrstnosti in z njimi povezanimi vsakodnevnimi praksami? Obravnaval bo tudi veččutnost zaznavanja večvrstnih krajin ter implikacije okoljskih in podnebnih sprememb na večvrstne odnose. To bomo v kontekstu človeško-ptičjih razmerij razumeli zlasti s pomočjo koncepta tesnobne semiotike (Whitehouse 2015). Prispevek bo v sklepnem delu zastavil nekaj možnih perspektiv za tovrstne etnografske raziskave v alpskih okoljih.

Zakaj raziskovati z in o lovcih? Etnografski oris lokalnega lovskega sistema
Žiga Korbar, Nacionalni inštitut za javno zdravje

Lov je več kot le način upravljanja z divjadjo – je družbeno, politično in simbolno dejanje, ki odpira vpogled v sodobne oblike lokalizma. V predavanju bo obravnavan lov na Solčavskem kot primer razhajanj med državnimi regulativami in lokalno pogojenimi pogledi, ki utemeljujejo lokalni prostor, skrb za skupnost in pravico do lova. Predstavljeno etnografsko gradivo bo razkrilo Solčavsko kot prostor prepletanja različnih lovskih režimov in zunanjih vplivov, kar ustvarja edinstveno konfiguracijo družbenih odnosov in pogajanj o upravljanju divjadi, lastništvu prostora in lokalni avtonomiji.

Divjad in država – nekaj antropoloških pogledov na njuno razmerje
Miha Kozorog, Inštitut za slovensko narodopisje, ZRC SAZU

Država je uveljavljena antropološka tema, divjad pa ponovno zbuja antropološko pozornost. V ospredju raziskav divjadi je danes razmerje med divjadjo in državo, kar lahko opažamo na primeru afriške prašičje kuge in raziskav odzivanja evropskih držav na prostoživeče divje prašiče. To razmerje ponuja vrsto zanimivih raziskovalnih izhodišč. Moderna država zakonodajno regulira upravljanje s populacijami in osebki divjih živali (izvaja biopolitiko), kar postavlja divjad v polje političnega. Politike zaščite, »odvzema«, (ponovne) naselitve, avtohtonosti in alohtonosti, veterinarizacije itn. divjadi so v lokalnih okoljih lahko izvor sporov, ki se kažejo kot konflikt med prebivalci in državo ter pogosto tudi kot razredni konflikt. V teh sporih lahko v lokalni perspektivi divjad dobi atribut državnega agenta, živalska dejanja pa postanejo znak državne ekspanzije ali (nasprotno) lokalnega umika države. V tradiciji politične ekologije bo razmerje med državo in divjadjo obravnavano na primeru Goričkega in Porabja.

Konj na delu
Gašper Raušl

Predavanje bo osvetlilo vlogo konja (Equus caballus) v dunajskem kočijaštvu. Osredotočeno bo na razmerja med ljudmi in konji skozi prizmo dela, s posebnim poudarkom na sodelovanju med človekom in živaljo. Posebej bo izpostavljena subjektivnost konj pri delu ter intersubjektivni odnosi, ki se pri tem vzpostavljajo med ljudmi in živalmi. Predavanje bo tudi širše kontekstualiziralo vlogo kmetijskih živali in jih poskušalo predstaviti kot bitja z določeno stopnjo zavesti, ki se odraža v njihovem delovanju na kmetiji.

Sodobni lov in digitalne tehnologije v alpskem prostoru
Sandi Abram, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Na podlagi etnografske raziskave sodobnega lova prispevek obravnava, kako so digitalne tehnologije razumljene v kontekstu alpskega prostora ter kako vplivajo na prakse in dojemanja lovcev. Uvodoma prispevek na kratko predstavi pretekle etnološke raziskave lova ter jih poveže s sodobnejšimi prispevki in pristopi. V nadaljevanju oriše temeljne značilnosti izbrane lovske skupnosti in izpostavi nekaj posebnosti – zlasti preplet skrbi za krajino z uporabo digitalnih tehnologij pri lovu na različne vrste prostoživečih živali, vključno z (velikimi) zvermi.